

שפינוזה: מטפיזיקה ואפיסטמולוגיה

סמסטר ב'
המחלקה לפילוסופיה
אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

מרצה: ד"ר נעה שיין
מייל: sheinn@bgu.ac.il
שעות קבלה: בתיאום מראש, בנין דילר חדר 334.

תיאור הקורס: דעותיו של שפינוזה עוררו מחלוקות חריפות, ורבים כינו אותו "אתאיסט" וחפשו להרחיק את תורתם כמה שיותר מתורתו. מאידך, הוא הוערץ ע"י הוגים כגון הגל, איינשטיין ובן-גוריון. הקורס יאפשר לנו להסיר מעט מהאניגמה הסובבת את הדמות הייחודית הזאת בהיסטוריה של הפילוסופיה. בקורס נתעמת עם מערכת מטפיזית הקובעת שהקיים הוא רק עצם אינסופי אחד. לכן, נשאל את עצמנו איך עלינו להבין את עצמנו? האם שפינוזה באמת אתאיסט? מהן ההשלכות של מערכת זו על בעיית הגוף והנפש, תורת האידאות, חופש הבחירה, תורת מוסר, וגאולת הנפש (אם יש כזו)?

דרישות הקורס:

שעור:

1. קריאה משבוע לשבוע של טקסטים בהתאם לטבלה המופיעה מטה.
  2. נוכחות
  3. רפרט על מאמר אחד מספרות המשנה
  4. עבודה מסכמת
- מהווה 10% מהציון הסופי.
— מהווה 15% מהציון הסופי.
— מהווה 75% מהציון הסופי.

חומר קריאה: חלק מחומר הקריאה יועלה עבורכם לאתר הקורס, אך החובה להשיג את חומר הקריאה היא בסופו של דבר **מוטלת עליכם**.

ספרי חובה:

- ב. שפינוזה, *האתיקה*, תרגם י. יובל (הקיבוץ המאוחד, 2003)
  - ב. שפינוזה, *האתיקה*, תרגם י. קלצ'קין (מסדה, 1967)
- B. Spinoza, *The Collected Works of Spinoza*, trans. and ed. E. Curley, (Princeton U Press)

ספרי רשות ועזר:

- ע. גלעד, *דרכה של תורת שפינוזה לשיטה פילוסופית* (מוסד ביאליק: 1983)
- Stanford Encyclopedia of Philosophy—Spinoza main and sub entries
- M. Della Rocca, *Spinoza* (Routledge: 2008)
- Cambridge Companion to Spinoza's Ethics*, ed. Olli Koistinen (Cambridge: 2009)
- Cambridge Companion to Spinoza*, ed. D. Garrett (Cambridge: 1996)

תאריך	נושא השיעור	מטלת קריאה (נתון לשינויים קלים):	הצגת רפראט:
07.03	הקדמה-שפינוזה, דיקרט והובס		
14.03	חלק א' הגדרות, אקסיומות ומשפטים 1-5	Don Garrett, "Ethics Ip5: Shared Attributes and the Basis of Spinoza's Monism," in Central Themes in Early Modern Philosophy, ed. J.A.Cover and M. Kulstad	
21.03	חלק א' משפטים 6-16	Don Garrett, "Spinoza's Necessitarianism," in God and Nature: Spinoza's Metaphysics, ed. Y. Yovel (1991), 191-218	
28.03	חלק א', משפטים 17- הסוף כולל נספח	Shein, Noa. "Causation and the Determinate Existence of Finite Modes in Spinoza"	
04.04	אין שיעור- חופש פסח		
11.04	חלק ב', הגדרות, אקסיומות ומשפטים 1-13	Shein, Noa. "The False Dichotomy between Objective and Subjective Interpretations of Spinoza's Theory of Attributes 1." British Journal for the History of Philosophy 17, no. 3 (2009): 505-532.	
18.04	אין שיעור-יום הזיכרון		
25.04	חלק ב', משפטים 14-32		
02.05	חלק ב', משפטים 14-32		
09.05	פרזנטציות על חלק ב'	Della Rocca, "The Metaphysics of Skepticism," Mind 116 (2007) Steven Nadler, "Spinoza and Consciousness," Mind 117 (2008), 585-601	
16.05	חלק ב', משפטים 32-הסוף		
23.05	חלק ג', הגדרות אקסיומות ומשפטים 1-הסוף	Valtteri Viljanen, "On the Derivation and Meaning of Spinoza's Conatus Doctrine," Oxford Studies in Early Modern Philosophy 4 (2008), 89-112	
30.05	חלק ג, משפטים 1-הסוף	Martin Lin, "Spinoza's Metaphysics of Desire; The Demonstration of IIP6," Archiv für Geschichte der	

	Philosophie. Volume 86, Issue 1, Pages 21–55		
	Matthew Kisner, "Spinoza on Benevolence: The Rational Basis for Acting to the Benefit of Others," JHP 47 (2009),549-67	חלק ד', הגדרות אקסיומות ומשפטים 1-35	06.06
	Don Garrett, "Spinoza on the Essence of the Human Body and the Part of the Mind that is Eternal," Cambridge Companion to Spinoza's Ethics, ed. Koistinen	חלק ה', הגדרות אקסיומות ומשפטים 1-10	13.06
	Donald Rutherford, "Salvation as a State of Mind: The Place of Acquiescentia in Spinoza's Ethics," British Journal of the History of Philosophy 7, (1999), 447-473	חלק ה', הגדרות אקסיומות ומשפטים 1-10	20.06